

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 16. K | FÉL ÉVRE 8.- K
NEGYES ÉVRE 4.- K

FŐSZERKESZTŐ:
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Villamos bányalámpák.

A villamos bányalámpák ügye elég élénken foglalkoztatja szaktársainkat.

A budapesti egyesület 1913 november hó 24-iki ülésén a kérdéssel behatóan foglalkozván, szóvá tevő nemcsak *Burdács* Lajos kedves barátom idevonatkozó nagyon értékes tanulmányát, hanem szerény javaslatomat is aposztrofálni méltóztatott. Mert hinni merem, hogy úgy *Vizer* Vilmos kedves barátom, mint *Tassonyi* Ernő igen tisztelt kartársam felszólamlásaikban tekintettel valának szerény javaslatomra is. E felszólamlásokra bátorkodom igen röviden-tiszteletteljes észrevételeimet megtenni.

Tassonyi kartárs ur amerikai és angol kísérletek alapján tárgyalja az elektromos bányalámpákat, noha ő maga is beismeri, hogy az ottani „bányákban a biztonság még nagyon alárendelt dolog.“ * Miért nem hivatkozik tehát a francia, a belga, sőt a német bányaviszonyokra, hol az elektromos lámpák használata óriási tért hódított. Azoknak beszerzési költsége sokszorosan megtérül a hasznos munkára fordítható időben és a munkahatályban, melyekről egy külön cikkben fogok beszámolni.

Csekélységem azt állítja, hogy a benzines lámpát, mint igazi tüzcsóvat, ki kell tiltani a bányából. *Tassonyi* kolléga ur bizonyára ezen állításon méltóztatott figyelemre méltatni, amikor azt mondja, hogy ezen „egyszerre való kitiltás a gyakorlati szempontok semmibe vévése volna“ Én azonban a tiszt, altiszt, szóval a vezető és kezelő személyzet kezében részben meghagyandónak tartom a gázt indikáló lámpát, amint ezt javaslatomban is megemlítem. A munkás kezében nem, még pedig azért nem, „mert gyerek kezébe nem való az éles kés.“ Tartok attól, hogy a mostani dortmundi bányakatasztrófa okozója is a benzines biztosító lámpa, mert semmiféle más különleges okról eddiglen nem olvastam. Nálunk, hála a bányászok jó

* *Tassonyi* Ernő ur kérdézősködésünkre volt szives felvilágosítani, hogy ő soha sem mondotta, miszerint az angolországi bányákban a biztonság alárendelt dolog. Ezt csupán az amerikai bányákra értette. Véleménye szerint az angol bányák biztonság tekintetében versenyeznek a kontinens legjobban vezetett bányáival. Megerősíti a villamos bányalámpákról írott cikkünknek azt az állítását, hogy *Angolországban* közel 10.000 villamos lámpa van használatban a különböző bányáknál.

Szerk.

szerecséjének, ritkán történnek nagyobb bányakatasztrófák. De ha a mivelés majd nagyobb mélységben folyik, ahol a gázkiáramlásoknak vagy kitöréseknek erősebb jelentkezése várható, úgy bánatos aggodás és indokolt félelem tölthet el bennünket is a nyílt lángnak láttára. Igenis, újból hangsúlyozom, hogy végre-valahára, de most már „egyszerre“ ki kell vonni a munkás kezéből azt a lobogó lángot.

Az orvosi tudomány az egész lábat „egyszerre“ lovoszi a beteg testről, midőn azt látja, hogy az életet sem a fekély felmetszésével, sem pedig a hüvelykujj levágásával nem bírja megmenteni. Miért ne járhatnánk el mi is ilyen radikálisan? Hisz naponként tapasztaljuk az elektromos bányalámpa önkényszerű terjedését! Miért és mitől félünk a tilalmi szó kinyilvánításától? Legjobb kritika az élet maga, mely pillanatonként megköveteli a haladást és önként eldobja magától azt, mely romlására tör.

Igy látszik végezni a biztosító lámpával is, amidőn a villamos lámpát annak kiszorítására készíti. Aránylag elég gyors iramban fog vele végezni.

A villamos lámpát még nem is nagyon régen egy-két példányban csakis a mentések alkalmával használtuk.

Bányahatóságaink aztán csakhamar megengedték, hogy azokat egyes, de általuk megállapított munkahelyeken alkalmazhatjuk.

Nemsokára megengedettett annak korlátlan használata, de mégis azon kikötéssel, hogy mellette legalább egy benzines lámpa is üzemben legyen.

Igy hát beláthatja i. t. Kartárs ur is, hogy tulajdonképpen nem történnek az egyszerre, minden átmenet nélkül való kiüldözése a benzines és térbódítása a villamos lámpának.

Hátra van még ez utóbbi kötelező használatának az elrendelése. Bizton reménylem, hogy ez is be fog következni.

Vizer Vilmos* kedves barátom tudja, hogy a

* *Vizer* Vilmos igazgató ur kérdézősködésünkre volt szives nyilatkozni

Azt hiszem, *Grósz* Ábris kedves barátom azonnal meg fogja találni a logikus fonalat, ha nem úgy állítja be érvelését, hogy *Vizer* Vilmos azért nem fordulna választás esetén a villamos lámpa felé, mert a német bányahatóság több esetben elrendelte az elektromos lámpa használatát robbanógáz bányákban s mert használata nem oly költséges, mint ahogy azt az illető osztályülésen említették, hanem úgy

német bányahatóság robbanógázos bányákban elrendelte az elektromos bányalámpák használatát; állítja, hogy sem beszerzési, sem üzemi költségük nem drága, mégis azt mondja, hogy választás esetén a benzines lámpa felé fordulna! Megkérem kedves Barátomat, ki közismert nagytudású bányamérnök, mivel indokolja ezen állításainak elmondását? Mert — engedelemmel legyen szólva — ilyen furcsaságot a titokzatos érzelmi világ szeszélyessége és rugalmassága sokszor megértet velünk, azonban a tárgyi világ állításaiban és tetteiben pozitív okokat követel meg.

Abogy e sorokat rovom, jelenik meg b. lapjuk f. évi 5-ik számában a „Villamos bányalámpák” című tanulmányos értekezés. Bizonyára szaktársi tollból eredten.

Én is azt tartom: ne vitatkozzunk a javaslat sorsa tekintetében, míg az illetékes birái elé nem kerül. A rendkívül fontos kérdés megérdemli a fentnevezett értekezés végén javasolt bizottság megalkotását.

Mégis — érzem viszonznom kell a szerény javaslatom iránt t. n. s. kitüntetett figyelmet. Válaszolok.

Igen t. Kartárs ur a „biztonsági lámpa” használatát összefüggésbe hozza a légvezetésrel és annak kifogástalan megszerkesztésével. Megengedi Kartársam, ha a szellőztetést az emberi test vérkeringéséhez hasonlítom. Ennek is kifogástalannak kell lenni. Ne tételezze fel sem az üzemvezetőkről, sem bányahatóságainkról senki azt, hogy a szellőztető technika mai előrehaladottsága mellett rossz vérkeringést t. n. s. meg bármelyik bányában. A kötelel-égérzettel versenyre kél az emberbaráti szeretet is. Kifogástalannak biztosító lámpáink is és ne gondolja azt senki, hogy „rossz” dás készel mernénk operálni.

Szerény javaslatomban a legjobb viszonyokat és a legjobb „biztonsági lámpákat” vevém figyelembe. Azonban nem számíthatók ki a természeti okok váratlanul és hirtelenül támadó hatásai, nem az emberi figyelmetlenség és vigyázatlanság gyengeségei és a „biztonsági lámpának”, mint sok más szerkezetnek a használat közben beállható elromlása.

Hogy javaslatomra való tekintettel tulságos ismétlésekbe ne essem, szabadjon e helyütt csak a nagyfeszültségű gáztömlők váratlan megnyílásából, a lámpa lángjának a meggyulladásából és a lámpa újra meggyújtásából származható veszélyekre utalnom. De az sem ritka tünet, hogy a legjobb szellőztetés mellett is a v. n. s. kiáramló gáz bizonyos pontokon összegyűlemlik, mert a légesőből kifújó vagy a légesőbe behuzó lég hatásfoka mindig az áramlások egyenes irányában a legnagyobb. Tehát még a jó szellőztetés sem mentesít a bajoktól s így a biztosító lámpa továbbra is a „tűz”, vagy amint Kartársam helyesebben mondja, a „halál csóvjája” marad.

értelmezi felszólalásomat, hogy az adott viszonyok között a benzines biztosító lámpa mellett döntenék *mindamelllett*, hogy stb. A haladás hívének éppen ebben az esetben kétszeres kötelessége, hogy az ellenérveket komolyan fontolóra vegye s megvallom, hogy én ezt a kérdést — éppen ha kikapcsolom az „érzelmi világból” vett momentumokat — sem oly egyszerűnek, sem annyira tisztázottnak nem tekintem, mint *Grosz Ábris* kollégám.

Szerk.

Gyújtóállomásokról tétetik említés. Helyes. De azon állomásokig valahogyan csak el kell jutni. Talán a sötétben botorkálva, vagy egy tartalék biztosító lámpa segédelmével? Ez utóbbival csak szaporítanók a veszélyességi fokok számát.

Hogy az érdeemes cikk részeivel lépést tartsak, o'ntézetnek kell tekintenem a beszerzési költségek feletti aggályokat, mivel Kartársam is igen humánusan mondja „a biztonság minden árt megér s a költség egymagában nem lehet akadálya a villamos lámpák kötelező használatának”.

De ezzel e'yszersmind a legnagyobb akadályról rántódott le a lepel.

Nagybecsű cikke egyéb részeiben még csekélységem sem bírna hathatósabb érveket felhozni az elektromos bányalámpák mellett és így még csakis két megjegyzésre bátorodom kitérni. Azt méltóztatik állítani, hogy: „A felvigyázók egy műszakban legfeljebb egyszer látnak egy munkás-csapatot. Egy gázos munkahelyet pedig egy műszakban egyszer megvizsgálni nem elég.” Ez utóbbi pontbeli állítása m. t. Kartársamnak annyira igaz, hogy ez alapon kötelezővé tehető a veszélyesebb bányákban a kellő számú felvigyázók alkalmaztatása.

Külföldi tanulmányutaim arról győztek meg, hogy ott nem takarékoskodnak az intelligens bányaalist. tek és felvigyázók ugyszólván fölös számú beállításával.

Az egyes bányarészek egy felelős kerületi aknásszal és több felvigyázóval rendelkeznek. Teszik ezt nemcsak a biztonság érdekében, hanem a hatály fokozásának és a jó munka ellenőrzésének szempontjából is. A nagyobb munkahatály minden költséget megtérít.

Am Kartársam úgy a bányatisztról, mint a felvigyázóról rossz szándékot is feltételez. E rossz szándékkal igyekszik a villamos bányalámpának egy mélyseges vágást adni.

Nem helyesen méltóztatik cselekedni, amikor azt mondja: „a felvigyázót szorítják (vagyis az üzemvezető szorítja) a több szén kiadására” és ez, azt hiszem, inkább félelmében, mint buzgalmában, nem ügyel a tömérdok gáz kiáramlására, tovább dolgoztat és bekövetkezhetik a fulladásos tömeghalál.

Ahhoz, hogy a fulladásos halál robbanógázos levegőben megtörténhessen, dr. O. Ribák szerint, ki önmagán végzett kísérleteket, igen sok Methan (CH₄) jelen'étére van szükség. Így egy harmadszori kísérletnél, mely alkalommal a légekverék

67.2 % — CH₄ ból

6.4 % — O-ból

26.4 % — N ból

vagyis az emberi élet végső határánál még szükséges O tartalomból állott, megállapította, hogy a fulladási érzet a 6-ik lélegzetvételig még kellometlennek is alig volt nevezhető és csak a 6-ik lélegzés után következett be egy zeneszerű fülzugással kísért öntudatlan állapot. Ez önkívül'ség a friss levegőn csakhamar megszűnt.

Látjuk ezen kísérletből, hogy messze esik az a határ, melynél a villamos bányalámpa alkalmazása mellett az emberi rosszakarát önmagának és társainak gyilkosává válhat. Mert újból felemlíteni bátorodom, hogy a kezelő-személyzet kezében, habár kombinált

lámpa alakjában is, de meghagyandónak vélem a benzines, indikáló lámpát is.

De aztán miért tételez fel i. t. Kartársam a hiányos villamos bányalámpáról rosszabb szándékot, mint a sérült biztosító lámpáról? Nem értem, de legyünk igazságosak.

A villamos izzószál kétszeres védelem, vagyis védőüvegje és körtéje dacára, törések folytán szabaddá válván, rögtön kiálszik. Ám tegyük fel, hogy ez a „rögtönösség” még nem elég parányi és a hirtelen kialakuló szikra gyújt, robbant.

A biztosító lámpa üvegje eltörvén, a csak egyszerűen védett láng egész nagyságában szabaddá válik, égve marad és pedig sokkal hosszabb ideig, ha csak el nem oltjuk, mint a fenti elektromos szikra és így a felrobbanás esélye itt sokkal hosszabb ideig marad nyitva, mint a villamos lámpánál.

A „biztosító lámpa” más veszélyes sérülése a gyújtószerkezetben, illetve a gyutacsban lehet. Ez eleinte nem fog, meggyulik, de aztán mégis fog és lángra lobbantja a meggyult gyuszalagot, ez a lángnyolv meggyújtja a lámpában a gázt, mely azonban t. Kartársam szerint most „nem csap ki a kosáron a külső légkörre.” Elfogadom helytállónak e föltevést.

De akkor ép olyan joggal kérhetem i. t. Kartársamtól azt, hogy higgye el nekem is a villamos lámpáról, miszerint ebben és általa, ha az jól meg van szerkesztve, villamos szikra nem képződhetik. Ha pedig nem méltóztatik nekem ezt elhinni, akkor tegyük fel azt róla, hogy villamos szikrát pattant: ám akkor nekem is szabadjon azt állítanom, hogy itt a veszélyességi fok sokkal kevesebb, mint Kartársam biztosító lámpájában, ahol a 135 m/m. magasan égő gázoszlop a külső léggel igen nagy felületen érintkezhetik.

Azt bátorodom hinni ezek után, hogy mindkét esetben a rossz esélyek beállhatása az elektromos bányalámpák javára dőlt el.

Kelt Szászvár, 1914 február hó 4-én.

Grósz Ábris.

Bányaiskolát jelesen végzett

10 évi üzemi gyakorlattal bíró, a szokásos országnyelveket beszélő egyén, ki a bányászat minden ágában járatos, bányafelméréseket önállóan végez, mindenfajta furó és réselő gépekkel dolgozik, az adminisztratív teendőkben járatos, megfelelő állást keres. — Szíves megkereséseket „Erélyes bányász” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

Az állam vasbányavásárlása.

Teleszky János pénzügyminiszter december hó 7-én egy törvényjavaslatot nyújtott be a képviselőházhoz, amelyben fölhatalmazást kért arra, hogy az állami vasgyárak vasérosszükségletének fokozottabb biztosítása érdekében a Torda-Aranyos vármegyében, Torockó község határában, a volt bányamegye területén és azon kívül lévő vasércelőfordulást dr. Miklós Gyula, valamint Gálocsy és Bánó budapesti lakosoktól, továbbá az Udvarhely megyében Magyarhermány község határában fekvő bodvaji bányajogositványokat Lántszky örökösöktől, végül a szepességi Arthur védnői bányatelket báró Jakobs Ottokár kassai lakostól tartozékaikkal együtt megvehesse 1,544.600 koronáért. Ez az összeg a pénztári készletből fedezendő s abból 1,320.000 korona az állami vasgyárak beruházásai, 224.600 korona pedig azok átmeneti kiadásai között — a felhatalmazás természetéhez és mérvéhez képest — számolandó el.

Előrehozott hírosztelesek dacára megállapítjuk, hogy ezeket a vasbányákat az állam már régebben meg akarta venni. A vétel nyélbeütését azonban gátolta az a körülmény, hogy a torockói vasércelőfordulások birtokosai között a tulajdonjogi helyzet tisztázására per volt folyamatban. Időközben azonban igényjogosultak között barátságos egyezség jött létre, amelynek értelmében az egész bányabirtok megvételét gátló akadály eltűnt s az állam a bányák megvételével végrehajthatta régi tervét. A képviselőház a január hó 30-iki ülésén elfogadta a törvényjavaslatot és hozzájárulás végett átküldte a főrendiházhoz.

A főrendiház pénzügyi bizottsága a múlt szerdán tárgyalta a javaslatot. Az első szónok Herzog Péter báró volt, aki örömmel fogadja el a törvényjavaslatot és csak azt sajnálja, hogy az állam pénzügyi helyzete nem olyan, hogy vasérc beszerzésére nagyobb összeget fordíthatna. A hazai vasérc tekintetében ugyanis nehéz a vasipar helyzete s előreláthatóan rövid idő múlva a külföldre leszünk utalva. A hazai vasipar pedig a legnagyobb mértékben rá volna utalva arra, hogy hazai vasércet dolgozhasson föl. Ezért a legelőször ajánlhatja a pénzügyi kormánynak, hogy minden alkalmat használjon föl arra, hogy hazai vasérctelepeket szerezhessen.

Harkányi Frigyes báró bizottsági elnök szerint minden lehető vasérctelepet meg kell szerezni az államnak. Csak egy óhaja van: hogy jó vizsga alapján biztos értelepekre találjunk, hogy így a vétel (nem úgy, mint ahogy a múltban már az ellenkezőre volt eset) kifizesse magát:

Teleszky János pénzügyminiszter örömmel veszi tudomásul, hogy a bizottság a legutóbbi vasérctelepvásárlásokat helyesli. Első pillanattól kezdve, amióta a

miniszteri állást beöltö, azon volt, hogy a rendelkezésre álló és megszerelhető hazai vasérctelepeket az állam számára megvegye. A törvényjavaslatban feltüntetett vételeken kívül már a múlt évben is vett két vasérctelepet, az a vétel azonban törvényhozási jóváhagyásra nem szorul, mert abban a kellemes helyzetben volt, hogy a vételár az állami vasgyárak üzleti fölöslegéből fedezhető. Ami a hazai vasércnek külföldre történő exportálásáról, e tekintetben a múltban kétségtelenül történtek mulasztások. Ő azon van, hogy ezen is segítsen; így sikerült kieszközölnie, hogy a witkowitzi bányatársaság azt a vasércmennyiséget, amelyet évről-évre rudóbányái vasbányáiból szokott külföldre szállítani, három év eltelte után az állam részére engedi át. Ezzel a társulattal oly értelmű meg egyezést létesített, hogy vasércszükségletét három év után Svédországból fogja beszerezni s így a körülbelül másfél millió métermázsát kitevő hazai vasérc a hazai ipar részére lesz megmenthető. Reméli, hogy a törvényjavaslatban foglalt vételek kedvezőek lesznek. A torockói vasbánya már föltárt bánya s ezért annak vasérc tartalma pontosan volt meghatározható. Közgei ezt negyvenkét millió métermázsára becsülték s csak minden mellékkörülmény leszámítása után kontemplálja a törvényjavaslat huszonnégy millió métermázsára.

Ezután a bizottság a törvényjavaslatot változatlanul elfogadta.

A törvényjavaslat szövege a következő

Magyarország területén az ismert és üzemben álló jó minőségű vaskőtelepek állapota — a vasiparnak növekedő szükségletei és az ezekkel kapcsolatos nagy arányú fogyasztás folytán — arra mutat, hogy ezek a régi múltban felfedezett s feldolgozás alá vett érckészletek belátható és aránylag rövid időn belül feldolgozhatók, minnek bekövetkezése után a vasipar egyrészt szegényebb vaskőelőfordulások kiaknázására lesz utalva, másrészt a vasércnek oly távoli országokból való behozatalára, melyek vasércben bővelkednek.

Az állami vasgyárak is ebben a helyzetben vannak, ami indokoltá teszi, hogy minden alkalom felhasználásuk arra, hogy a parlagon heverő nyersvas előfordulások, amennyiben azok az állami vasgyárak részéről gazdaságosan felhasználhatók, megszereltesse.

Ilyen alkalom kínálkozik most, amidőn dr. Miklós Gyula, továbbá Gálócsy és Bánó a torockói vasércelőfordulást, illetve ennek folytatását, nemkülönben a Lantszky örökösök a bodvajit és báró Jakobs Ottokár egy Arthur nevű bányatelkét megvételre felajánlották.

Ismeretes, hogy Torda-Aranyos vármegye Torockói községé és bányatelepe, mely az egykori bányamegye területén mintegy 7650 méter hosszúságban húzódó vaskőtelepet mivelt és az ebből kibányászott vasércet alacsony pestekben, az ugynevezett bucatüzekben közvetlenül kovácsvassá, folytatólag hámorokban különféle vasárúvá feldolgozta.

Ezen áruk, bár előállításuk aránylag költséges volt, kitűnő minőségűknél fogva Erdélyben nagy keresletnek örvendtek.

E kis vasipari üzem évszázadokon át virágzott, de amidőn Erdélyben a vasutak kiépültek és Magyarország távolabb fekvő helyein, sőt a külföldön termelt

vastermények jutányosabb árban kerültek a vaspiacra, a múlt század 80-as éveitől kezdve hanyatlásnak indult, s a múlt század végével teljesen megszűnt, mert versenyezni az árakban nem tudott.

A bányák azóta parlagon hevernek.

A bányáüzem a múltban csak a hegység felsőbb szintjeire szorított és a mintegy 200 méterre tehető mélység érintetlenül maradt.

Az előfordulás helyszíni megvizsgálásánál a régi műveletek alapján megállapították, hogy a vaskő az egész vonalon egyenletes minőségben a mélységbe kitar, továbbá, hogy a telep majd vastagodó, majd vékonyodó kiterjedésű s átlagos számítás szerint kezeken 24,000,000 métermázsá mély érintetlen ércet tartalmaz, mely gazdaságosan kibányászhatónak mutatkozik.

Az érc különben a felsőbb szintekben jó minőségű barnavaskőből áll, a mélyebb szintekben ellenben szintén jó minőségű pátvaskőből, melynek átlagos vastartalma a megejtett vegyelemzésekkel következtetve 40%-ot tesz ki.

Ez az előfordulás tehát minden tekintetben értékes anyagot tartalmaz és ezt a nemzetgazdasági értéket megszerelni és hasznosítani indokoltnak mutatkozik.

Ezen az ércvonalaton eredetileg sok bányabirtokos folytatott bányáüzemet, a hanyatlás bekövetkeztével azután az egész bányászat két kézbe került, még pedig Asztalos Gábor és társai, meg Manovill József birtokába, kik egyenlő részben megosztottak ugyan, de az üzemet tőke- és versenyképesség hiányában folytatni nem bírták.

A bányászatot új életre kelteni igyekezett báró Thorocky Viktor, midőn a volt bányamegye jogosítványainak egy részét megszerelte. Vasércet kivánt termelni s ilyet piacra hozni, de ezt a törekvését tőkehiány miatt siker szintén nem koronázta, s ekkor eladta ezen bányajogosítványokat egy külföldi, az Ober-schlesische Eisenindustrie A. G. für Bergbau- und Hüttenbetrieb giewitz-i cégnek. Ennek a társaságnak az volt a terve, hogy olcsó díjszabás mellett a torockói vasércet Porosz-Sziléziába szállítsa ki. Hajtott egy 1250 méter hosszú, mély tárot, amelylyel az érctelepet a 788 méter mélységben körülbelül 4 méter vastagságban átvágta s innen azután a táro feletti részt is megvizsgálta.

Időközben azonban Gálócsy és Bánó magánmérnökök, a volt bányamegye területén több zártkutatót jelentettek be, sőt egy táróval az érctelepet mélyebb helyen fel is nyitották, továbbá Manovill József örökösei is visszakivánták a volt bányamegyének felére terjedő saját részüket úgy, hogy ebből peres eljárás támadt, mely a további bányamunkálatokat megakasztotta. Miután végül a vasuti tarifák is ugy Magyarországban, mint Németországban jelentékenyen emelkedtek, a vasérc kiszállításának lehetősége is kérdésessé vált.

A perben álló felek valamennyije felajánlotta részét megvételre az államnak, de miután a tulajdonjogi helyzet tisztázva nem volt, a vétel meghusult.

A visszás állapotot azután sikerült megszüntetni azáltal, hogy az igényjogosultak között egyezés jött létre, amely az egész bányabirtokot egyesítette.

Az így tisztázott birtokot azután megvételre ajánlották fel az államnak 1 1/2 millió koronáért és pedig 66 zártkutatómánt, melyre 27 bányatelepek és 2 salakkülmérték adományoztatott, továbbá 4 különálló bányateleket meg egy adományozás alatt álló salakkülmértéket.

Luftfilter

G. A. Schütz

Maschinenfabrik
Abt.: Luftfilterbau

baut als

besondere

Spezialität

Wurzen, Sa.

Az előfordulás ismételten megvizsgáltván s gazdaságosan mivelhetőnek találtván, a tárgyalások megindították s ezeknek folyamán sikerült az ajánlattevőkkel 1,200.000 korona örökvételárban megállapodni.

A torockói vasérvonulat azonban a volt bányamegyén tul is, északfelé folytatódik. Ezt a részt, melyben a helyszíni vizsgálás körülbelül 4½ millió jó minőségű vasércet állapított meg s amelyhez még egy jelentős mennyiségű vassalakat tartalmazó külmérték is tartozik, Gálócsy és Bánó budapesti magánmérnökök foglalták le 37 darab zártkutatással s felajánlották megvételre 400.000 koronáért.

Miután a helyszíni vizsgálatnál az is megállapított, hogy a torockói vaskővonulat a mélységben leggyorsabban és leggazdaságosabban ezen részből tárható fel s a bányárium itt összpontosítható, valamint, hogy a bányatermékek innen a legrövidebb uton szállíthatók a torda—topánfalvi helyi érdekű vasút Borrév nevű állomására, indokoltnak mutatkozik ezen vaskő-területet, mint a torockóinak kiegészítő részét, szintén megszerezni.

A vételár a folytatódó tárgyalások során 195.000 koronára mérsékelte.

Lántszy örökösök felajánlották az udvarhelymegyei Szentkeresztbánya és a Magyarhermány község határában lévő Bodvaj nevű kohó- és bányabirtokukat megvégre 350.000 koronáért. A helyszíni vizsgálatnál kiűnt, hogy Szentkeresztbánya üzeme kisebbszerű, bár élénk és jól elvezető üzemi, de az állami vasgyárak keretébe csak nehezen volna beilleszthető, s így célszerűbb, ha a magánipar kezében marad.

Bodvaj kohó ellenben már évtizedek óta szünetel s a tüzelőanyag beszerzése körül tapasztalt nehézségek miatt nem is életképes. A kohó romba is dől, de bányája, mely 3 bányaméretékből s néhány zártkutatásból áll s hozzá néhány épület és telek tartozik, fel van tárva, s ezen részben 3 millió jó minőségű vaskő fejthető. A vonulat folytatódik s így további ércmennyiségek is nyithatók lesznek.

A vaskő jó minőségű, dus vastartalmu és rondítottól ment s minthogy a vajdahunyadi olvasztóknak ily vasércre szükségük van, indokolt ezen előfordulást is az állami vasgyárak részére megszerezni.

A vételár tekintettel arra, hogy az érc csak egy 21 km. bányavasuton szállítható ki Agostonfalva vasúti állomásra, egyezkedés útján 100.000 koronában állapított meg.

A Szepességben báró Jakobs Ottokár egy Arthur védnevű bányatekét ajánlotta fel megvételre 20,000 koronáért. Minthogy ez a bányatek az államnak ottani bányabirtokával határos s azt kiegészíti, minthogy továbbá megállapított, hogy banno a vaskőtelepek egyenlő va-tagságban s jó minőségben folytatódhatnak s érc központos mivellel lefejthető, indokolt ezen bányateknek is a megszerzése.

A tárgyalat tételét ismételve, a következő végösszeg adódik ki:

1. A torockói vasérvonulat és tartozékainak vételára	1,200.000 K
2. E vonulat északi folytatásának vételára	195.000 K
3. A bodvajai vasbánya és tartozékainak vételára	100.000 K
4. Az Arthur bányatek vételára	20.000 K
Összesen	1,515.000 K

Ebből az 1., 3. és 4. tétel összege, vagyis 1,320.000 K, mint bányatek megszerzésére fordítandó kiadás, beruházás jellegű; a 2. tétel, vagyis 195.000 K, mely kizárólag zártkutatmányokra vonatkozik, pedig átmeneti jellegű kiadást képez.

A beruházások utáni átíratási felületék 28.380 koronát, az átmeneti jellegűek után pedig 1220 koronát tevéen, elszámolandó

beruházások címén	1,320.000 K
átmeneti kiadásokként	224.600 K
Összesen	1,544.600 K

Ez összegnek a pénztári készletekből való igénybevétele és 1,320.000 koronának, mint előirányzatot kívüli beruházásnak, 224.600 koronának pedig mint előirányzatot kívüli átmeneti kiadásnak a m. kir. állami vasgyárak beruházásai, illetve átmeneti kiadásai között leendő elszámolására vonatkozó felhatalmazást tartalmazza a törvényjavaslat 1. §-a, míg a 2. §. az életbeléptetés napját és a végrehajtási záradékot tartalmazza, ami indokolt nem igényel.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Faludi Béla* és *Rozlosnik* András bányagyakornokot a kolozsvári m. kir. kutató bányahivatalnál jelen állomáshelyén való meghagyás mellett a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű bánya segédmérnökévé nevezte ki.

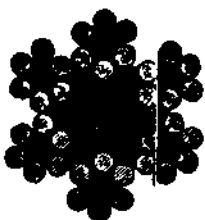
Halálozás. Pap Juszti m. kir. bányamérnök folyó hó 8-án, életének 32-ik évében Komlón elhunyt.

A Földtani Társulat esütörtökön délután tartotta hatvanegyedik közgyűlését *Schafarzik Ferenc* műegyetemi tanár elnöklésével. *Schafarzik Ferenc* megemlékezett az elmúlt év geológiai eseményeiről, amelyek között a Kanadában tartott tizenkötödik geológiai kongresszus vált ki. Ezen a kongresszuson a Földtani Társulatot *Szádeczky Gyula* kolozsvári egyetemi tanár képviselte. A kongresszus főképe a világ szénkészletével foglalkozott, melyet az összes művelt államokból beérkezett jelentések alapján állítottak össze. Magyarország köszöntését *Papp Károly* földtani intézeti geológus becsülte fel és pedig *1716 millió tonnára*, amely készlet hazánk fokozódó közenszükségletét *65 biztosítja*. Bár nem sok ez a készlet egy ország

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. — TELEFON: — 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonítvezetékek, ♦♦♦♦♦♦♦♦ szerelvények stb. ♦♦♦♦♦♦♦♦

életében, de biztató sugár csillan felénk az erdélyi földgázokban. A földgázok felé a kormány figyelmét *Lóczy Lajos* egyetemi tanár korábban 1908-ban fordította s azóta a m. kir. pénzügyminisztérium sikeres furásokat végeztetett *Böckh Hugó* selmecbányai tanár geológiai véleménye alapján. Bár az erdélyi medencében petroléumot nem is találtak, de legujabban Nyitra-megyében fedeztek fel kiadós petroléum-területeket. Az elnöki megnyitó *Lóczy Lajos* földtani intézeti igazgató nagy munkáját is kiemelte, amelyet a hírneves geológus A Balaton felvidék földtani viszonyairól a múlt évben adott ki s amellyel világszerte elismerést aratott a magyar tudományos világnak. Az elnöki megnyitó után dr. *Szontagh Tamás* másodelnök a geológiai ritkaságok és természeti szépségek megvédéséről beszélt, fölhívta a társadalom figyelmét Magyarország gyönyörű geológiai nevezetességére. A harmadik előadást dr. *Papp Károly* főtitkár tartotta a múlt évi olaszországi tanulmányutáról, amelyet *Lóczy Lajos* igazgató vezetésével a m. kir. földtani intézet hét geológusa másfél hónapon át végezett.

A közgyűlési előkelő hallgatói mind a három előadást élénk tetszéssel kísérték. Végül az ügykezelésről s a pénzügyi viszonyokról előterjesztett jelentéseket tárgyalták.

A selmecbányai főiskolai Mensa Akadémica-Egyesület közgyűlése. A bányászati és erdészeti főiskola kebelében fennálló Mensa Akadémica-Egyesület a múlt hó 25-én, *Walek Károly dr.* főiskolai tanár elnöklésével tartotta meg évzáró közgyűlését, *Walek Károly dr.* elnöki megnyitójában örömmel konstatálja, hogy a Mensa rövid fennállása óta igen szépen fejlődött. Az állam, Selmecbánya városa és a szakközönség támogatásával az egyesület törzsvagyona 23.360 koronára emelkedett, dacára annak, hogy a Mensa évenként kb. 5000 ingyenes és 2000 kedvezményes ebédjegyet adott ki. A vagyon-zaporodás az utolsó évben 4550.31 K.

Bozsik Ferenc jegyző felolvasta a főiskolai Diákasztal örökítő- és dísztagjainak névsorát, akiknek az egyesület, a Mensa intézményének fejlesztése és felvirágoztatása körül szerzett érdemeik elismerésül és hálája jeléül, diszokleveleket küldött. Dísztagok: *Kissármási Mály Sándor*, *Horváth Sándor*, *Téglás Károly* miniszteri tanácsosok, *Fodor László dr.* főbányatanácsos, főiskolai tanár és *Kövesi Antal* főiskolai tanár. Örökítő tagok: *Kachelmann Károly* gépgyáros, az országos Bányászati és Kohászati Egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület, a M. kir. Állami Vasgyárak, Selmec- és Bélabánya szab. kir. bányaváros és a Főiskolai Segélyző-Egylet.

KRAYER FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK

PATIN

KRAYER E. és TÁRSA
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
FESTÉK-KENCE-LAKK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYER FESTÉKUDVAR)
VI., Váci-ut 31.

(1064)23

A zárószámadások, a vagyonskimutatás és az 1914. évi költségvetés előirányzatának elfogadása után a közgyűlés a vezetőségnek a felmentést megadta. Az új választmány tagjai lettek: *Fluck János*, *Gargya Márton*, *Szij Géza* és *Vághó Lajos* főiskolai hallgatók, rendes tagok; póttagok pedig: *Juhász József*, *Imrédy Dezső dr.* és *Zsigárdy Jenő*.

A közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy a Főiskolai Ifjusági Kör mindaddig, míg a Mensa a Kör helyiségében van, 2 félingyenes vagy 1 teljesen ingyenes hely költségeivel támogatja az egyesületet.

Végül, némi módosítással, elfogadta *Steuer Simon* Mensatagnak a jogkezelés egyszerűsítését célzó indítványát.

Az egyesület elnöksége ujabban a következő adományokat nyújtázza Országos Erdészeti Egyesület 300 K, Országos Bányászati és Kohászati Egyesület 100 K, *Fizély Károly*, fűdőjegyek ára fejében 20 K.

Az osztrák-magyar első általános tisztviselő-egylet bányá- és erdészeti tiszti takaréka és előlegtársulata március hó 8-án, Budapesten tartja harminckettedik rendes közgyűlését. A jelentésből kitűnik, hogy a múlt év folyamán a társulatba 680 új tag lépett be és 775 lépett ki. Tagok száma ez év végén 9444. Ez évben 2.289.893 K új részbetét folyt be, holott összesen 2.056.240 K fizettetett vissza. Az 1913. év elején 20.971.720 K és ezen év végével 21.205.373 K részbetét volt 214.217 részbetéttel, melyekből 6379 részbetét 637.900 K összeggel felmondattott, mely betétek az 1914. évben visszafizetendők. Az évi mérleg következőképen alakult: Cselekvő vagyon: Pénzmaradvány 75.612 K 86 fillér. Előlegek 24.889.909 K 25 fillér. Egyleti ház 205.000 K. Leltár 1000 korona. Egyesült fővárosi takarékpénztár 460.000 K. Postatakarékpénztár 39.735 K 09 fill. Egyéb ingatlanok 17.481 K 05 fillér. Összesen 25.688.738 K 25 fillér. Szenvető vagyon: Részbetétek 21.205.373 K 34 fillér. Osztrák-magyar első általános tisztviselő-egylet 2.250.519 K 40 fillér. Tartalékalapok 833.992 K 71 fillér. Jótékonycélu alapok 92.878 K 76 fillér. Igazgatósági jutalék 27.567 K 41 fillér. Tiszta nyeresemény 1.278.406 K 63 fillér. Összesen 25.688.738 K 25 fillér.

Az Északmagyarországi egyesített köszönbánya és iparvállalat r.-t. február hó 21-én, Budapesten tartja 32-ik rendes évi közgyűlését.

Elhanyagolt bányák. Az abrudbányai bányabiztoság a múlt év folyamán utasította az alábbi bányatársulatokat, hogy bányatelkeiken az üzemeltetők felé igazzgató választás iránt intézkedjenek. Minthogy a társulatok a rendelkezésnek eleget nem tettek, a zalatnai bányakapitányság most 10 K elsőfoku pénzbírsággal fenyegeti a társulatok részvényeseit, további üzemhanyagolás esetén pedig a hivatalos eljárás során elvonja a jogszilványokat. A megfenyegetett társulatok a következők: a *Hercegányi Maria Lu Dozsu Maguri bai* cégű bányatársulat, bányatelke Hercegány község határában

Farkas-féle idomvasablak

a legjobb,
legerősebb,
legolcsóbb.

FIGYELEM a merőv összeépítésre!
FIGYELEM az üvegszorító csap.kra!

Költségve és díjtalan!!!

Farkas és Társa vasszerkezeti gyár
BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 8.

(1068)14

részére kétmillió pud idegen szén behozatalának vámmentesítését engedélyezte és valószínű, hogy a további szükségleteket kielégítendő, ez a vámfelfüggesztést hosszabb időn át alkalmazni fogja. Ezek nyomán az angol és német széntermelés előnyösen gravitál az orosz területekre, amely körülmény ezzel párhuzamosan a kontinens konzumától von el nagyobb mennyiségeket. Ez az állapot pedig egyenesen a szén árának fölemeléséhez vezet.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Ankauf von Eisenerzgründen durch den ungarischen Staat.

Der ungarische Finanzminister überreichte am 7. Dez. v. J. dem Parlament einen Gesetzentwurf, in welchem die Regierung die Ermächtigung verlangt, zur Sicherung des Eisenerzbedarfs der ungarischen Staatsbahnen die derzeit in privatem Besitz befindlichen Eisenerzlager, von welchen sich zwei in der Gemeinde Toroczko, eins im Komitate Udvarhely und eins in Zipser Komitate befinden zu einem aus den Kassabeständen zu deckenden Preis von 1,544.400 K anzukaufen. Die Erwerbung wird damit motiviert, dass die Eisenerzbestände der derzeit im Privatbetrieb befindlichen Eisenwerke in Ungarn in absehbarer und verhältnismässig kurzer Zeit erschöpft sein werden. Die staatlichen Werke müssten daher jede Gelegenheit benützen, um Eisenerzlager, soweit dieselben rationel verwendet werden können, zu erwerben, um hierdurch den Import aus fremden Ländern zu vermeiden. Das Abgeordnetenhaus hat diesen Gesetzentwurf am 30. v. M. gutgeheissen und bald darauf an des Magnatenhaus wegen Überprüfung und Annahme desselben weitergeleitet.

Der Finanzausschuss des Magnatenhauses verhandelte in seiner diesbezüglichen Sitzung im Laufe voriger Woche über fraglichen Gesetzentwurf, nämlich über die Sicherung des Eisenerzbedarfes der ungarischen staatlichen Eisenwerke.

Baron Peter *Herczog* gab dabei seinem Bedauern Ausdruck, dass der Staat nicht grössere Summen für die Erwerbung von Eisenerzgruben verwenden kann, weil die ungarische Eisenindustrie voraussichtlich in kurzer Zeit auf das Ausland angewiesen sein wird. Der Eisenerzexport nehme von Jahr zu Jahr zu und habe im letzten Jahre die Höhe von 6 Millionen Meterzentnern erreicht. Es wäre zu wünschen, dass der Staat möglichst viele Eisenerzgruben für sich erwerbe. Auch Baron Friedrich *Harkányi* ist der Ansicht, dass jede Möglichkeit zur Erwerbung von Eisenerzlagern ausgenützt werden müsse. Finanzminister *Teleszky* erklärt, er sei seit seinem Amtsantritte bestrebt gewesen, für den Staat Eisenerzgruben zu erwerben. Ausser der Erwerbung der in dem Gesetzentwürfe in Aussicht genommenen Eisenerzlager seien im vorigen Jahre noch zwei andere Eisenbergwerke angekauft worden, wozu eine legislatorische Genehmigung nicht notwendig war, da dafür die Geschäftsüberschüsse der staatlichen Eisenwerke verwendet wurden. Was den Export des ungarischen Eisenerzes betrifft, so habe es in dieser Hinsicht wohl zweifellos ein Versäumnis gegeben. Der Minister ist jedoch bestrebt, dem Uebelstande abzuweichen, und es ist ihm gelungen, zu erwirken, dass die Gewerkschaft in Witkowitz jene Eisenerzmenge, die sie vom Bergwerke in Rovobánya jährlich ins Ausland zu bringen pflegt, nach Ablauf von

drei Jahren dem Staate überlassen wird. Es wurde mit dieser Gesellschaft eine Vereinbarung getroffen, nach welcher sie ihren Eisenerzbedarf nach drei Jahren aus Schweden beschaffen wird, so dass die heute zum Export gelangende Menge von anderthalb Millionen Meterzentnern ungarischen Eisenerzes der ungarischen Industrie gesichert werden kann. Der Gesetzentwurf wurde im allgemeinen und in den Details angenommen.

OBERURSELI

motortársaság K. F.

Oberurseli-lokomotivok

benzin-, benzol- és spiritusz-üzemre.
Bánya-, mézei és rendezői vasutakra.
A legújabb bányarendőri előírásoknak megfelelőleg.

Wien VI/1 Gumpendorferstr. 72.

(1123/9)

J. M. VOITH

ST.-PÖLTEN.

Teljes
redukciós
hajtás igen
nagy áttételi
viszonyoknál.

Kedvező
hatásfok
96-98%
Zajtalan járás.
Nagy üzemi-
biztonság.

Kettős csavaralaku nyilkerék

Wüst-féle szabadalom.

Magyarországon képviseli:

Székely Oszkár

Budapest, VI., Vörösmarty-nca 43. Telefon: 99-84.

(902/23)